

Visie pleegzorg Parlan

Voor een gezonde ontwikkeling van (vooral jonge) kinderen is het van belang dat kinderen vaste, betrouwbare relaties hebben met een of twee volwassenen die in gezinsverband leven.

Ouders zijn als eerste verantwoordelijk voor het bieden van deze veilige relatie en omgeving. Kinderen zijn vanaf de geboorte afhankelijk en aangewezen op verzorging, veiligheid en opvoeding om zich adequaat te ontwikkelen. Om de wederzijdse relatie tussen ouders en kind fair en in balans te krijgen, geeft een kind terug aan ouders zodra het kan (dit teruggeven kan men herkennen in gedrag als: aanhankelijkheid, gehoorzaamheid, zorg geven aan ouders soms al op heel jonge leeftijd).

Geven en ontvangen aan- en van elkaar bouwt verdienste op t.o.v. elkaar. Het maakt dat een mens/kind van betekenis is in de relatie. Dit is belangrijk voor het gevoel van eigenwaarde en het verdienen van vertrouwen. Kenmerk van de relatie tussen ouders en kinderen is dat deze relatie van nature onverbreekbaar is.

Wanneer de ontwikkeling van een kind, om welke reden dan ook, onvoldoende gewaarborgd wordt in het gezin van herkomst, kan er een tijdelijke of langdurende uithuisplaatsing volgen. In eerste instantie streven we binnen de pleegzorg naar een gezinssituatie in het netwerk van het kind en gezin. Als dit om de een of andere reden niet mogelijk is, wordt een pleeggezin uit het bestand gezocht.

Enkele uitgangspunten:

Pleegzorg Parlan:

- Vindt haar bestaansrecht in de verplichting van de samenleving om een kind al wat het nodig heeft te bieden, als de ouders dat (tijdelijk) niet kunnen. Dit alles gebaseerd op de naleving van de universele rechten van het kind, verankerd in het internationale verdrag voor de rechten van het kind (1989)
- Gaat ervan uit dat het belang van het kind in de pleegzorg het meest gediend wordt als pleegouders en hulpverleners de onverbreekbare verbondenheid van het kind met ouders en familie respecteren. Het kind moet openlijk loyaal kunnen zijn naar de ouders
- Gaat ervan uit dat pleegzorg, bij een tijdelijke uithuisplaatsing (hulpverleningsvariant), een vorm van dienstverlening is van pleegouders en pleegzorgbegeleider aan het kind en diens ouders en aan de wettelijke gezagsdrager
- Gaat ervan uit dat een kind recht heeft op langdurende opvoeding (opvoedingsvariant) in een pleeggezin, wanneer er na een tijdelijke plaatsing geen mogelijkheden zijn om het kind door de ouders op te laten voeden
- Legt in de begeleiding het accent op de kwaliteit van de relaties; aan de hand van de principes van rechtvaardigheid, betrouwbaarheid, loyaliteit en de balans van geven en ontvangen, zodat het pleegkind kan profiteren van een zo optimaal mogelijke opvoedingsklimaat, -relatie en -houding
- Geeft uitdrukking aan deze uitgangspunten door meerzijdig partijdig te zijn, met deze Houding wordt recht gedaan aan de belangen van alle betrokkenen van het pleegzorgsysteem. Er zal oog zijn voor de wankele positie van vooral het pleegkind die in een, al of niet zichtbaar of onzichtbaar, loyaliteitsconflict zit tussen ouders en pleegouders, hoe nadrukkelijk of onnadrukkelijk de rol en positie van de ouders ook is
- Ziet gedrag niet alleen als een op zichzelf staand fenomeen maar als een vorm van communicatie in relatie tot anderen (de context; het systeem). Met andere woorden: gedrag heeft alleen betekenis in de context.

Methodiek pleegzorg Parlan

Relaties centraal in begeleiding van gezinnen.

Pleegzorg heeft gekozen voor de 'contextuele' begeleiding van pleeggezinnen. Dit betekent dat de begeleiders pleegzorg van de (kwaliteit van) de relatie centraal stellen. Het gaat daarbij om de relaties tussen pleegkind en pleegouders, tussen pleegkind en eigen ouders, tussen pleegkind en eigen kinderen van pleegouders, maar ook om de relaties tussen pleegzorgbegeleiders en pleegouders en tussen pleegzorgbegeleiders en plaatser.

Goede en betrouwbare relaties zorgen ervoor dat iemand zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen. Door uit te gaan van de aanwezige en betrouwbare relaties wordt onderzocht hoe het pleegkind het best recht kan worden gedaan. Met andere woorden, wat heeft het kind nodig om de ontwikkeling zo goed mogelijk te waarborgen? Aan de hand van een aantal thema's wordt dit verder uitgelegd.

Loyaliteit

Door geboorte is en blijft een kind verbonden met zijn ouders. Wat er ook is voorgevallen na de geboorte van een kind en wat ook de mate van betrouwbaarheid en verantwoordelijkheid is geweest, de relatie blijft bestaan. Een kind kan zich gaan hechten en ontwikkelen binnen een pleeggezin, wanneer het kind erkenning krijgt voor de relatie met de eigen ouders en de vrijheid heeft loyaal te zijn aan het gezin van herkomst. Erkenning geven kan door regelmatig de eigen ouders te benoemen of hier vragen over te stellen. Als de eigen ouders onbetrouwbaar zijn of de pleegouders (terecht of onterecht) aanmerkingen hebben op hun gedrag, dan is het belangrijk voor een kind gesteund te worden in zijn verdriet en het samen zoeken naar wat wel betrouwbaar is. Verdriet van het kind betekent vaak zorg om de eigen ouders. Doordat pleegouders de eigen ouders een plek geven, krijgen ze van het pleegkind loyaliteit en vertrouwen.

Een voorbeeld

Een kind dat het moeilijk heeft met zijn ouders roept bij volwassenen vaak de behoefte op het kind te beschermen tegen deze ouders. Van pleegouders vragen wij om het kind niet te beschermen door tussen het kind en de ouders in te gaan staan. Maar om bescherming te bieden door achter het kind te gaan staan en het vanuit een veilige situatie te steunen in het contact met zijn ouders. Zo kunt u als pleegouders het kind helpen te zoeken naar een prettige vorm van contact met zijn ouders. Een goed contact tussen pleegouders en ouders maakt dat het kind zijn loyaliteit en vertrouwen behalve aan zijn ouders, ook aan zijn pleegouders kan geven. Hiermee kunt u als pleegouders de voorwaarden scheppen waaronder het pleegkind zich kan hechten en ontwikkelen in uw pleeggezin.

Genogram

Aan het begin van een plaatsing of tijdens het gezinsonderzoek maakt de pleegzorgbegeleider een genogram. Een genogram is een grafische weergave van een aantal generaties binnen een familie. Dit is een soort stamboom, waarbij zoveel mogelijk de eigen relaties van het kind in kaart worden gebracht. Van daaruit wordt gekeken naar bronnen en mogelijkheden om verder te komen. Bijvoorbeeld: welk familielid kan moeder ondersteunen betrouwbaar te zijn naar het kind m.b.t. de bezoeksregeling? In de begeleiding kan het soms zinvol zijn om samen met u een genogram te maken van uw eigen familie. Bijvoorbeeld om zicht te krijgen op van wie u steun ervaart of bij welke personen uw loyaliteiten liggen.

Betekenis achter gedrag

Een voorbeeld: elke keer als een pleegkind op school iets leuks heeft gemaakt, maakt hij dit thuis in het pleeggezin kapot. Nu blijkt dat het kind niet weet aan welke moeder hij het gemaakte zal geven. Als het kapot is, hoeft hij niet te kiezen.

Door als pleegouders af en toe voor te stellen het gemaakte aan de eigen ouders te geven, kun je het kind bij het loyaliteitsconflict helpen. Het gedrag wordt beter begrepen en kan mogelijk veranderen. Het kind heeft nu de ruimte trots te laten zien wat hij gemaakt heeft voor de (pleeg)moeder.

De pleegzorgbegeleider probeert erachter te komen waarom iemand doet zoals hij doet. Wat is de betekenis achter het gedrag van het pleegkind, van de eigen ouders enz.?

Door de betekenis van gedrag te onderzoeken, is dit gedrag vaak beter te begrijpen en mogelijk te veranderen.

Meerzijdige partijdigheid

De pleegzorgbegeleider heeft in zijn of haar werk te maken met diverse belanghebbenden, zoals ouders, pleegouders, kind en plaatser. Als de begeleider pleegzorg dicht bij de pleegouders staat, kan dit in de beleving van de eigen ouders een afwijzing inhouden.

De begeleider pleegzorg moet zich zo opstellen dat recht wordt gedaan aan ieders belang en dat de band tussen ouders en kind kan blijven bestaan, zonder de opvoedingsrelatie met pleegouders te schaden. Hij of zij stelt zich in de relaties afwisselend achter de betrokkenen op en steunt beurtelings de één of de ander.

Samenwerking

In de samenwerking met alle partijen en belanghebbenden ligt de nadruk op het kijken naar de mogelijkheden in de pleeggezinsituatie en niet naar wat allemaal nog niet goed verloopt. Dit betekent niet dat daar niet over gesproken wordt.

Natuurlijk wordt ook gesproken over de dingen die niet of minder goed gaan, maar wel vanuit het idee dat vooral overleg en het ter sprake brengen belangrijk is. Dit levert meer op dan het alleen maar aan de kaak stellen en de strijd aangaan.

Delen van ouderschap: enkele concrete tips voor de praktijk

Het is niet voldoende van je pleegkind te houden. De zorg voor de ouders van je pleegkind maakt daar onlosmakelijk deel van uit. Dit vraagt een 'teder omgaan met het gekwetst zijn' van die ouders.

Pleegouders verdienen zeer veel steun en begeleiding om zo'n opgave dagelijks waar te maken.

1. Wat helpend kan zijn bij het 'teder omgaan met het gekwetst zijn' van de ouders, is, om het gedrag van ouders, waardoor het kind soms gekwetst wordt, voor het kind te vertalen in onmacht in plaats van onwil. Bijv. 'Mama is niet op bezoek gekomen vandaag. Niet omdat ze niet van je houdt, maar omdat ze waarschijnlijk teveel in de war was en zoveel zorgen heeft, dat ze het bezoek weer vergeten is'.
2. Contact met de natuurlijke ouder, waarin je als pleegouder een beetje zicht krijgt op de onmacht van die ouder, helpt natuurlijk erg om die houding van mildheid waar te maken.
3. Wees als pleegouders zelf actief in het spreken over de natuurlijke ouders, ook als er geen contact is, ook als er pijnlijke dingen gebeurd zijn. Probeer de positieve dingen, die er ook zijn of geweest zijn, in het licht te zetten, zonder daarom de moeilijke dingen te negeren.

4. Steun het kind – zonder het daarin te forceren, om contact te houden met de ouder. Als het bezoek te moeilijk of te pijnlijk is voor het kind, zoek dan, samen met de begeleider hoe het voor het kind gemakkelijker gemaakt kan worden. Of hoe het op een andere manier contact kan blijven (geven) houden met de ouders, bijv. door een kaartje of een telefoontje.
5. Ga ervan uit, dat het kind (diep in zich weggeborgen) een grote bezorgdheid voor de ouder kan hebben en neem die bezorgdheid serieus. Het is zorgwekkender als een kind onverschillig is tegenover zijn ouders, dan wanneer het zich zorgen maakt om hen en iets voor hen wil doen.
6. Als het kind door de ouders gekwetst is, geef het dan ruimte voor zijn verdriet of kwaadheid, maar ga er nooit zelf in mee.
'ik begrijp dat je kwaad bent op je mama, omdat je niet bij haar mag wonen, want natuurlijk wil elk kind het liefst bij zijn eigen ouders wonen. Ik denk dat jouw mama daar ook verdriet van heeft dat ze niet voor je kan zorgen.' Erin meegaan zou bijv. Zijn: ' ik begrijp dat je kwaad bent op mama, want die heeft nooit voor jou willen zorgen en de mannen in haar leven zijn altijd belangrijker geweest dan haar kinderen'.
7. Begeleiding van de pleegzorg moet erop gericht zijn dit proces te steunen. Door pleegouders te helpen afstand te nemen van hun emoties en om telkens opnieuw te kijken naar de onmacht van de ouders.